

МЕТОДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОЇ ПОВЕДІНКИ ВІЙСЬКОВИХ ПОСАДОВИХ ОСІБ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Приліпко М.О.,

ад'юнкта

Міжрегіональної Академії управління персоналом

<https://orcid.org/0000-0002-1105-1140>

kafedra_prava@i.ua

Приліпко М. О. Методи адміністративно-правового забезпечення доброчесної поведінки військових посадових осіб у Збройних Силах України.

Мета статті полягала в тому, щоб визначити поняття та види методів адміністративно-правового забезпечення доброчесної поведінки військових посадових осіб у Збройних Силах України.

У статті визначено, що проблема методології є базовою для будь-якої галузі наукової діяльності. Акцентовано увагу на тому, що у методах, доктринах та парадигмах знаходять своє втілення та практичне підтвердження гіпотези дослідників, висунуті для розв'язання актуальних теоретичних та практичних питань. З'ясовано, що методи адміністративно-правового забезпечення постають важливою частиною оновленої теорії адміністративного права, положення якої можуть застосовуватися до аналізу нових суспільних відносин, зокрема, у сфері доброчесності військових посадових осіб.

Аргументовано, що методи адміністративно-правового забезпечення доброчесної поведінки військових посадових осіб у Збройних Силах України – це найбільш усталені правові прийоми та способи досягнення виконання військовослужбовцем тих дій, які він зобов'язаний реалізовувати під час несення служби, та утримання від заборонених та небажаних дій (бездіяльності).

Доведено, що класифікація методів адміністративно-правового забезпечення доброчесної поведінки військових посадових осіб у Збройних Силах України включає наступні групи методів: а) методи «жорсткого» права, до яких належать методи субординації та координації, б) методи «м'якого» права, зокрема, методи правової гармонізації, уніфікації, моделювання бажаної поведінки військовослужбовців, інтеріоризації вимог доброчесності у свідомість військових посадових осіб.

Зроблено висновок, що методи адміністративно-правового забезпечення доброчесної поведінки військових посадових осіб у Збройних Силах України характеризуються наступними особливостями: а) вони не завжди носять легальний характер; б) в них поєднується правові й морально-етичні елементи; в) використання досліджуваних методів має лонгитюдний характер і розташовано на тривале застосування, що обумовлено тривалістю процесів формування установок особистості в її професійній діяльності.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, адміністративно-правове регулювання, публічне адміністрування, методи, доброчесність, військові посадові особи.

Prylipko M. O. Methods of administrative and legal enforcement of fair behavior of military officials in the Armed Forces of Ukraine.

The purpose of the article was to define the concept and types of methods of administrative and legal support for the respectable behavior of military officials in the Armed Forces of Ukraine.

The article determines that the problem of methodology is basic for any field of scientific activity. Attention is focused on the fact that methods, doctrines and paradigms find their embodiment and practical confirmation of the hypotheses of researchers put forward to solve topical theoretical and practical issues. The methods of administrative and legal support are an important part of the updated theory of administrative

law, the provisions of which can be applied to the analysis of new social relations, in particular, in the field of virtue of military officials.

Arguments are given that the methods of administrative and legal support for the respectable behavior of military officials in the Armed Forces of Ukraine are the most established legal methods and methods for achieving the performance by a military person of those actions that he is obliged to implement during his service, and refraining from prohibited and undesirable actions (inaction).

The classification is proposed for the methods of administrative and legal support of the respectable behavior of military officials in the Armed Forces of Ukraine, which includes the following groups of methods: a) "hard" law methods, which include methods of subordination and coordination; b) methods of "soft" law, in particular, methods of legal harmonization, unification, modeling of the desired behavior of military personnel.

It is concluded that the methods of administrative and legal support for the good behavior of military officials in the Armed Forces of Ukraine are characterized by the following features: a) they are not always legal; b) they combine legal and moral and ethical elements; c) the use of the studied methods is of a longitudinal nature and is intended for long-term use, which is due to the duration of the processes of formation of personality attitudes in her professional activities.

Key words: administrative and legal support, administrative and legal regulation, public administration, methods, virtue, military officials.

Постановка проблеми. Проблема методології є базовою для будь-якої галузі наукової діяльності, оскільки саме у методах, доктринах та парадигмах знаходять своє втілення та практичне підтвердження гіпотези дослідників, висунуті для розв'язання актуальних теоретичних та практичних питань сучасного стану розвитку суспільних відносин. Не є виключенням адміністративно-правова наука, яка переживає сьогодні період трансформації, пов'язаний з оновленням термінологічної бази та основних постулатів від рудиментів радянського періоду. Методи адміністративно-правового забезпечення за таких умов постають важливою частиною оновленої теорії адміністративного права, положення якої можуть застосовуватися до аналізу нових суспільних відносин, зокрема, у сфері доброчесності військових посадових осіб. Це свідчить про актуальність та важливість визначення сутності методів адміністративно-правового забезпечення доброчесної поведінки військових посадових осіб у Збройних Силах України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання методів адміністративно-правового забезпечення вивчали у своїх роботах А. Іванишук, Я. Лазур, Н. Литвин, Б. Онищенко, А. Сачаво, І. Шопіна та інші вчені. Водночас проблематика методів адміністративно-правового забезпечення доброчесної поведінки представників держави ще очікує на своїх дослідників.

Мета статті – визначити поняття та види методів адміністративно-правового забезпечення доброчесної поведінки військових посадових осіб у Збройних Силах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процеси публічного адміністрування різних сфер суспільних відносин потребують застосування різноманітних засобів, які виробляються у різних галузях наукових знань та практичної діяльності – політичних, економічних, правових, психологічних, екологічних, педагогічних тощо. Серед усіх засобів особливе місце займають правові, оскільки право консолідує у собі найбільш усталені варіанти ефективної поведінки суб'єктів суспільних відносин. Адміністративно-правове забезпечення за умов сучасної правової демократичної держави набуває нових рис та властивостей. Як справедливо відзначають теоретики адміністративно-правової науки, збільшення впливу людиноцентристських тенденцій у розвитку адміністративного права зумовлює поступову втрату провідної ролі адміністративно-правового регулювання як більш жорсткої правової конструкції, якій не притаманна полісуб'єктність та врахування індивідуальних відмінностей. Натомість, протягом останніх років спостерігається підвищення ролі категорії «адміністративно-правове забезпечення», особливістю якої є зміщення акценту в системі прийняття рішень з волі держави на інтенції людини та громадянського суспільства. Інакше кажучи, спрямованість адміністративно-правового регулювання передбачає формування мети такого регулювання органами держави за провідної ролі імперативного методу. Натомість адміністративно-правове забезпечення передбачає формування мети прийняття тієї чи іншої правової норми насамперед за системою публічного адміністрування, така мета формується суб'єктами громадянського суспільства, суб'єктами господарювання, для розвитку яких є необхідними ті чи інші зміни у структурі та змісті суспільних відносин. Завданням дер-

жави за таких умов є зміна або створення за допомогою правових засобів умов, за яких мета таких суб'єктів може найбільш ефективно досягатися [1, с.143]. При цьому основна мета побудови та організації вив теми адміністративно-правового забезпечення у демократичній правовій державі звичайно полягає у забезпеченні прав і свобод людини [2, с.474]. Додамо, що такі тенденції не могли не позначитися на розумінні сутності та видів методів адміністративно-правового забезпечення – як з точки зору їх збагачення новими елементами, так і з точки зору їх гуманізації.

У теоретичних джерелах висловлювалася думка, що методи правового забезпечення – це заходи юридичного впливу, що застосовуються у правовому регулюванні суспільних відносин. У теорії адміністративного права виділяють наступні методи забезпечення прав і свобод громадян: субординації, тобто імперативний метод, який реалізується шляхом регулювання суспільних відносин на владно-імперативних засадах; а також координації, тобто диспозитивний метод, який реалізується шляхом надання суб'єктам суспільних відносин рівних можливостей у своїй поведінці [3, с.89]. Як можна побачити, у вказаному підході відбувається отождошення адміністративно-правового забезпечення та адміністративно-правового регулювання, що викликає доцільність у межах процитованого підходу виокремити два притаманних ще радянській правовій науці методи субординації та координації. Безумовно, вказані методи зберігають свою актуальність і сьогодні, разом з тим розвиток науки адміністративного права сприяв узагальненню та обґрунтуванню існування багатьох інших методів, які дозволяють більш повно розкрити потенціал системи публічного управління.

Деяко схожим є визначення, яке міститься у підручнику «Теорія держави та права», виданому у 2008 році. Автори зауважують, що правове забезпечення здійснюється певними методами, які координують діяльність суб'єктів права або реалізуються за допомогою їх субординаційної підлеглості у процесі виконання або використання норм права [4, с.118]. Як можна побачити, автори під час визначення сутності досліджуваних методів звертаються до їх класифікації, яка включає методи субординації та координації. Слід також відмітити, що чомусь із чотирьох форм реалізації права названо лише дві, а дотримання та застосування чомусь залишилися за межами наведеного визначення.

Спробуємо звернутися до сутності категорії «метод». У загальнонауковому розумінні метод – це спосіб побудови й обґрунтування системи філософських знань; сукупність прийомів і операцій практичного і теоретичного освоєння дійсності. Своїми генетичними коренями метод бере початок із практичної діяльності. Прийоми практичних дій людини із самого початку повинні були узгоджуватися з властивостями і законами дійсності, з об'єктивною логікою тих речей, з якими вона мала справу. Розвиток і диференціація методів мислення в ході розвитку пізнання привели до вчення про методи – методологію. Сучасна система методів науки така ж різноманітна, як і сама наука. Існує безліч різних класифікацій методів. Кажуть, наприклад, про методи експерименту, обробки емпіричних даних, побудови наук, теорій і їх перевірки, викладання наук, результатів тощо. За іншою класифікацією методи поділяються на філософські та спеціально-наукові. Ще одна класифікація спирається на різні методи якісного і кількісного вивчення реальності. Поглиблення взаємозв'язків наук приводить до того, що результати, моделі й методи одних наук дедалі ширше використовуються в інших, відносно менш розвинутих науках [5, с.486-487]. Отже, методи адміністративно-правового забезпечення мають своїм корінням практичну діяльність у сфері нормотворчості та публічного управління, а причинами свого виникнення – необхідність узагальнити та унормувати таку діяльність.

Одночасно методи адміністративно-правового забезпечення тісно пов'язані з вирішенням тих практичних питань, які виникають у суспільних відносинах та потребують правових відповідей. Проблема доброчесності військових посадових осіб належить до таких питань, при цьому складність регулювання відносин у вказаній сфері обумовлюється наявністю складного комплексу відносин різної етимології – як правових, так і морально-етичних. І, якщо правові відносини однозначно потребують використання правових методів, то морально-етична сфера є менш структурованою, тому потребує скоріше використання засобів так званого «м'якого» права, ніж жорстких конструкцій правового регулювання. Це обумовлює важливість концепції моделювання бажаної правової поведінки військовослужбовців, яка має прийти на зміну установкам щодо пріоритетності дисциплінарного та інших видів стягнень у системі виховних впливів.

Висновки. На підставі вказаного вище можна сформулювати наступне визначення досліджуваної категорії. Методи адміністративно-правового забезпечення доброчесної поведінки військових посадових осіб у Збройних Силах України – це найбільш усталені правові прийоми та способи досягнення виконання військовослужбовцем тих дій, які він зобов'язаний реалізовувати під час несення служби,

та утримання від заборонених та небажаних дій (бездіяльності).

Класифікація методів адміністративно-правового забезпечення доброчесної поведінки військових посадових осіб у Збройних Силах України включає наступні групи методів:

а) методи «жорсткого» права, до яких належать методи субординації та координації,

б) методи «м'якого» права, зокрема, методи правової гармонізації, уніфікації, моделювання бажаної поведінки військовослужбовців, інтеріоризації вимог доброчесності у свідомість військових посадових осіб.

Методи адміністративно-правового забезпечення доброчесної поведінки військових посадових осіб у Збройних Силах України характеризуються наступними особливостями: а) вони не завжди носять легальний характер; б) в них поєднується правові й морально-етичні елементи; в) використання досліджуваних методів має лонгітюдний характер і розташовано на тривале застосування, що обумовлено тривалістю процесів формування установок особистості в її професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Шопіна І.М. Феномен адміністративно-правового забезпечення в адміністративному праві України. *Наука і правоохорона*. 2018. №4. С.67-71.
2. Ivanova H., Felyk V., Bieliakov K., Shopina I. Defining the Concept of «Administrative and Legal Provision of Citizens' Rights». *Amazonia Investiga*. T.2. №26. 2020. P. 473-478.
3. Карашенко А.І. Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод громадян у сфері запобігання та протидії корупції у митних органах України: дис. ...канд.юрид.наук: 12.00.07. адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Ужгород, 2019. 242 с.
4. Галуцько В. В. Теорія держави та права: конспект лекцій/ В. В. Галуцько, Г. О. Пономаренко, В. К. Шкарупа; за заг. ред. В. К. Шкарупи. Херсон: ВАТ «ХМД», 2008. 280 с.
5. Гончаренко С.У. Метод. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний редактор. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.